

U labirintu računalnog nazivlja



Antun Halonja i
Milica Mihaljević

Od računalnog žargona do računalnoga nazivlja

Hrvatska sveučilišna
naklada i Institut
za hrvatski jezik i
jezikoslovlje

Zagreb, 2012.

Ako čitatelj u ovoj knjizi i ne pronade odgovor na svaki terminološki problem povezan s računalnim nazivljem, pronaći će metodologiju pomoću koje će se sam moći snaći u u novome računalnome nazivlju

Knjiga *Od računalnog žargona do računalnoga nazivlja*, kojoj su autori dvoje istaknutih jezikoslovaca iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (inače treća knjiga u nizu i nastavlja se na knjige Milice Mihaljević *Hrvatsko računalno nazivlje* i *Kako se na hrvatskome kaže www*), zasniva se na opsežnom korpusu tematskog građiva sastavljenog od svih do sada objavljenih računalnih rječnika u Hrvatskoj kao i rječnika koji su dostupni na internetu, različitim internetskih stranica, foruma, blogova i društvenih mreža. Internetizacija svijeta donijela je veliki perspektive čovječanstvu i napredak na svim područjima ljudskog djelovanja, pa i na jezik.

Baveći se desetljećima računalnim nazivljem autori su uočili kako je najveći problem pri stvaranju i normiranju hrvatskoga računalnog nazivlja nerazumijevanje odnosa između računalnoga žargona, koji se najčešće upotrebljava u praksi, i računalnoga nazivlja, koje pripada hrvatskomu standardnom jeziku.

Upravo stoga na početku knjige temeljito objašnjavaju odnos između s jedne strane standardnoga jezika i njegovih funkcionirajućih stilova, a s druge žargona. Posebna se pozornost posvećuje profesijskim žargonima. Taj je odnos osobito važan kad se govori o računalima i internetu – jer se tu često ne razumije razlika između nazivlja koje pripada standardnomu jeziku i profesionalnoga žargona koji mu ne pripada. Stoga se često u prigod prihvaćanju anglicizama čuje argument: *Svi tako govore*, ali se pritom zanemaruje činjenica da ljudi uglavnom pri svakodnevnom usmenom sporazumijevanju ne govore standardnim jezikom. Naglašivo ukazuje se u predgovoru predočena je iscrpna analiza žargona donosi se zato jer u hrvatskome jezikoslovlju nije bilo opširnijih monografija posvećenih tomu području.

U drugome se dijelu knjige detaljno i iscrpno govori o žargonu općenito, ali opisuje se i opimjeruje računalni žargon u engleskomu i hrvatskomu jeziku. Od računalnih korisnika na anglofonome govornom području u jezičnom su smislu najzanimljiviji hakeri koji se služe osobitim žargonom. Oni su veoma kreativni u jezičnoj uporabi i pronatruju oblikovanje i uporabu žargona kao igru koja se igra radi svjesnoga zadovoljstva. Iako toj tvrdnji u prilog ide činjenica da su upravo oni

autori *Rječnika hakerskoga žargona (Jargon File)* koji je sastavljen 1975. na stanfordskome sveučilištu i od tad se neprestano nadopunjuje i proširuje novim riječima i izrazima. Hrvatski računalni korisnici svoj žargon stvaraju preuzimanjem riječi iz stranoga, obično engleskoga jezika, uporabom domaćih riječi u novomu značenju i hrvatskom tvorbom. Najzanimljiviji je žargon igrača računalnih igara, ali računalnih profesionalaca.

U trećemu se dijelu knjige govori o načinima postanka računalnoga nazivlja (preuzimanje anglicizama, internacionalizmi, terminologizacija, reterminologizacija, domaća tvorba) te o postupcima njegova normiranja i uključivanja u hrvatski standardni jezik. S pomoću terminoloških načela stvaraju se hrvatski nazivi za neke pojmove za koje se u praksi (računalnome žargonu) upotrebljavaju poluprilagođeni ili neprilagođeni anglicizmi. Posebna se pozornost posvećuje nazivlju računalnih mreža. Terminološka se načela primjenjuju na neke nizove istozačnih naziva te nazive koji pripadaju istomu semantičkom polju i engleskomu tvorbenom uzorku, a za njih do sada nisu postojali usustavljeni hrvatski nazivi.

Na kraju knjige nalazi se usporadni rječnik računalnoga žargona i predloženih standardnojezičnih naziva u kojemu je natuknica žargonski naziv, zatim se navodi engleska istovrjednica i hrvatska standardnojezična istozačnica, definicija i potvrđeni primjeri uporabe žargonskoga naziva.

Računalstvo je struka koja se iznimno brzo razvija, pa čim se knjiga objavi, možemo reći da ona više nije aktualna, jer postoje novi nazivi koji njome nisu obuhvaćeni. Budući da je knjiga – koja je pisana za širi krug čitatelja svih dobnih uzrasta, od najmlađih do najstarijih – nastajala u razdoblju od desetak godina, neki su primjeri zastarjeli ili izvori nisu više u uporabi (npr. neki od analiziranih udžbenika). Namjera je ove knjige ponuditi načelne smjernice za razgraničenje nazivlja i žargona, ali načela i postupke pomoću kojih se izgrađuje standardnojezično računalno nazivlje. Pa ako čitatelj u ovoj knjizi i ne pronade odgovor na svaki terminološki problem povezan s računalnim nazivljem, pronaći će metodologiju pomoću koje će se sam moći snaći u sve većem labirintu računalnoga nazivlja/žargona.

Ivan Raos